

2021-05-12

Diarienummer: Ä 2021-1693

Finansdepartementet

Remiss Tillväxtverket FI2021/00551 Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans

I föreliggande promemoria lämnas förslag till en förordning om tillfälligt statsbidrag till enskilda kommuner och regioner som är i behov av att vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning. Enligt förslaget ska bidraget kunna ges till en kommun eller region som vid utgången av 2019 hade en svag ekonomi och som har behov av att vidta en eller flera omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder inom sin verksamhet i syfte att främja en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning. Det föreslås att det ska finnas ett särskilt beslutsorgan hos Kammarkollegiet, Delegationen för kommunal ekonomi i balans, som ska hantera bidragen.

- Tillväxtverket delar promemorians beskrivning om behov av insatser samt ambitionen att regioner och kommuner med långvarig befolkningsminskning och svag ekonomi ska prioriteras.
- Tillväxtverket tillstyrker förslaget att inrätta en delegation för kommunal ekonomi i balans.
- Tillväxtverket anser inte att de föreslagna urvalskriterierna är utformade så att de väljer ut de regioner och kommuner som har behov av åtgärder. Vi avstyrker därför att dessa ska användas vid urval av vilka som ska kunna ansöka om stöd. Istället bör kommuner och regioner med svag ekonomi som anser sig ha behov av omstrukturerings- och/eller effektiviseringsåtgärder kunna ansöka om detta hos delegationen.
- Tillväxtverket vill understryka att när ett nytt riktat statsbidrag inrättas bör ansökan och administrationen av bidraget vara administrativt enkel och pedagogiskt upplagd. Ett förtydligande av vissa av de åtgärder som föreslås i promemorian behöver därför göras.

Behov av ett tillfälligt statligt bidrag till vissa kommuner och regioner

Tillväxtverket har via sina program, nätverk och insatser bred erfarenhet av att många kommuner och regioner har ett stort behov av stöd och utvecklingsarbete för att klara sina uppdrag. Detta särskilt i befolkningsmässigt mindre, men geografiskt stora regioner och kommuner som inte sällan också har en svag ekonomi. Efterfrågan på nationell finansiering och kompetensstöd för att utveckla kapaciteten för lokalt och regionalt utvecklingsarbete och effektivisering är stort. Tillväxtverket delar därför beskrivningen i promemorian av de utmaningar och behov som vissa kommuner och regioner i Sverige har.

En delegation för kommunal ekonomi i balans bör inrättas

Tillväxtverket lyfte i samband med remitteringen av Kommunutredningens betänkande (SOU 2020:8) hur riktade statsbidrag bör utformas när de syftar till att stärka kommunerna för att innebära en så liten belastning som möjligt samtidigt som hanteringen är effektiv. I korthet framhöll vi då att följande utgångspunkter är centrala:

- Långsiktigt perspektiv på stödet,
- Enkla ansöknings-, besluts- och redovisningsförfaranden, samt
- Inkludera lärande, resultatspridning och erfarenhetsutbyten i arbetet.

Tillväxtverket hade i tillägg till ovan gärna sett en delegation som fått i uppdrag att arbeta med fler insatser för kommuner och regioner i linje med de förslag som finns i Kommunutredningens betänkande. Det vill säga att när en delegation inrättas så bör den inte enbart hantera de omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder som lyfts fram i denna promemoria, utan även kunna nyttjas till ett bredare uppdrag när det gäller att stödja kommunernas utveckling och kapacitet.

Förutsättningar för bidrag, handläggning, prioritering

Tillväxtverket delar ambitionen att regioner och kommuner med långvarig befolkningsminskning och svag ekonomi ska prioriteras. De urvalskriterier som presenteras riskerar dock att motverka denna ambition. Det är, enligt vad vi förstår, endast ett begränsat antal regioner och kommuner som kan komma i fråga om man tillämpar de nu presenterade urvalskriterierna. Tillväxtverket anser att de kommuner och regioner som anser sig vara i behov av stöd för att genomföra effektiva omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder ska kunna söka. Delegationen får sedan pröva vilka kommuner och regioner som kan anses ha de behov som promemorian avser med "en svag ekonomi och...behov av att vidta en eller flera omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder inom sin verksamhet i syfte att främja en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning."

Delegationen får, enligt promemorian, ett stort ansvar och ett mycket kvalificerat uppdrag i att bedöma de ansökningar kommuner och regioner kan förväntas inkomma med. Bland annat genom att bedöma åtgärder samt "ge förslag på andra åtgärder som kan vara mer ändamålsenliga än de av kommunerna och regionerna föreslagna". Kommunernas och regionernas behov varierar och det är därför viktigt att delegationen har förutsättningar att kunna bedöma och prioritera mellan dessa ansökningar om stöd till utveckling vad gäller effektivitet och omstrukturering.

Tillväxtverket anser även att man närmare behöver förklara innebörden i "omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder" med konkreta exempel till ledning för det fortsatta arbetet med statsbidraget.

Beslut i detta ärende har fattats av överdirektör Francisca Ramsberg. Per Johansson har varit föredragande. I handläggningen har också avdelningschef Lars Wikström, enhetschef Martin Olauzon och Peter Malmsten deltagit.

Francisca Ramsberg

Per Johansson